

Sygn. akt III AUa 586/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.) SSA Romana Mrotek
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2017 r. w Szczecinie

sprawy J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o ustalenie warunków umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 10 maja 2016 r. sygn. akt VII U 889/15

1. oddala apelację,
2. zasądza od J. M. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 270 zł (dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Romana Mrotek SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 586/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją (...) z 14.04.2015 r. ponownie ustalił prawo stwierdzone decyzją określającą warunki umorzenia nr RKS- (...) w sprawie (...) (...) z 11.03.2014 r. w ten sposób, że na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy z 9.11.2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012r., poz. 1551) wg stanu na 11.03.2014 umorzeniu będą podlegały należności płatnika J. M. prowadzącego działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej (...) na: ubezpieczenia społeczne za okres od maja 2011 do grudnia 2007 w łącznej kwocie 84.498, 23 zł - pkt Ia, w tym z tytułu składek 58.460, 53 zł, odsetek 25.870, 50 zł oraz kosztów upomnienia 167, 20 zł, oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne za okres od

czerwca 2001 do grudnia 2007 w łącznej kwocie 25.221, 25 zł – pkt Ib, w tym z tytułu składek 17.376, 65 zł, odsetek 7.677, 40 zł, kosztów upomnienia 167, 20 zł, oraz na Fundusz Pracy za okres od października 2005 do grudnia 2007 w łącznej kwocie 1.942, 80 zł – pkt I c, w tym z tytułu składek 1.002, 20 zł, odsetek 879 zł oraz kosztów upomnienia 61, 60 zł; w pkt II decyzji wskazano, że warunkiem umorzenia ww. należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 roku nieobjęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty włącznie (...). W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że po wydaniu decyzji z 27.06.2014 r. ujawniono wpłaty dokonane i rozliczone na koncie osobistym płatnika dotyczących własnych ubezpieczeń z tytułu prowadzenia spółki cywilnej (...).

J. M. w odwołaniu wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji z 14.04.2015 r. przez zmianę pkt I ppkt a) przez umorzenie składek z tytułu ubezpieczenia społecznego za okres 1 stycznia 1999 - 31 grudnia 2007; zmianę pkt I ppkt b) przez umorzenie składek z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego za okres 1 stycznia 1999 - 31 grudnia 2007 oraz zmianę pkt I ppkt c) przez umorzenie składek z tytułu Funduszu Pracy za okres 1 stycznia 1999 - 31 grudnia 2007, oraz o uchylenie pkt II decyzji w całości. Podniósł, że organ rentowy błędnie przyjął okresy podlegające umorzeniu i wskazał, że w świetle art. 1 Ustawy z 9.11.2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, kwoty podlegające umorzeniu obejmują okres od 1.01.1999 r. Nadto błędnie określił wysokość podlegających umorzeniu kwot, podczas gdy te same zobowiązania we wcześniejszej decyzji określono odmiennie. Zarzucił również nałożenie bez podstawy prawnej warunku ujętego w pkt II decyzji oraz brak określenia w pkt II decyzji, jakie kwoty winny zostać wpłacone, w przypadku nieuwzględnienia pozostałych zarzutów.

W odpowiedzi na odwołanie płatnika, organ rentowy wniósł o oddalenie. W uzasadnieniu wyjaśnił, że skarżący zgłosił się od 1 stycznia 1999 r. na NIP osobisty oraz na (...) spółki cywilnej (...) do ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego oraz Funduszu Pracy. Wobec zbiegu ubezpieczeń oraz ustalenia decyzją nr (...) z 24 listopada 2005 r. odpowiedzialności solidarnej J. M. i S. M. jako współników (...) spółki cywilnej za zobowiązania spółki z tytułu składek za okres od grudnia 1999 do września 2005, wyegzekwowana na koncie osobistym płatnika kwota 60.019, 58 zł została rozliczona częściowo na okres od lutego 1997 do grudnia 1998 wraz z należnymi odsetkami na kwotę 22.828, 90 zł wobec zabezpieczenia należności hipoteką, a w pozostałej części tj. 37.190, 68 zł przekięgowana na (...) spółki cywilnej. Podkreślił przy tym, że zmianie uległa jedynie wysokość należnych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy, a tym samym zawężono okres odpowiedzialności za składki od maja 2001 do grudnia 2007. Istotna pkt II decyzji pozostała niezmieniona i brak jest należności nieobjętych postępowaniem o umorzenie, które podlegałyby zapłacie.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 10 maja 2016 r. oddalił odwołanie oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd okręgowy ustalił, J. M. był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzonej osobiście działalności gospodarczej pod numerem (...). Ponadto, był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego i Funduszu Pracy także przez (...) spółkę cywilną nr NIP (...). W ramach spółki cywilnej działalność gospodarcza prowadzona była w okresie od 1 stycznia 1999 do 31 grudnia 2007, a na koncie spółki byli zgłoszeni jedynie współnicy. Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 24.11.2005r. J. M., jako współnik (...) spółki cywilnej S. M. i J. M. z siedzibą w P., odpowiada całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki z tytułu składek na FUS, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od grudnia 1999 do września 2005; ustalono należność ogółem 116.960, 71 zł, w tym z tytułu składek za okres od grudnia 1999 do września 2005 – na FUS w kwocie 58.433, 06 zł, na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 15.710, 58 zł, na FP i FGŚP w kwocie 41.752, 47 zł. Na skutek sprzedaży lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną własność J. M. w toku egzekucji komorniczej 14.11.2008 uzyskaną kwotę 60.019, 57 zł przekazano Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.. W dniu 11.03.2014 J. M., wskazując NIP (...) jako współnik (...) spółki cywilnej wniósł o umorzenie należności z tytułu składek na podstawie Ustawy z 9 listopada 2012 roku o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Poinformował, że działalność gospodarczą prowadził od 31 grudnia 1998 do 1 stycznia 2008 (okres zarejestrowania w ZUS) i wniósł o umorzenie należności z

tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz pracy za cały okres zadłużenia objęty ustawą. We wniosku ustalono, że należności za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność ustalono na łączną kwotę 166.043, 34 zł, za należności przedawnione uznano składki na ubezpieczenia społeczne za okres od stycznia 1999 do listopada 1999, ubezpieczenie zdrowotne za okres od lutego do listopada 1999 oraz Fundusz Pracy za okres od marca do czerwca oraz od sierpnia do listopada 1999 w łącznej kwocie 7.660, 04 zł.

Na dzień 25 czerwca 2014 za okres od grudnia 1999 do września 2005 wspólnicy (...) spółki cywilnej nie uiszcili należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy w łącznej kwocie 286.641, 50 zł, w tym 120.803, 90 zł należności głównej oraz 165.468 zł odsetek liczonych na dzień 11 marca 2014 i kosztów upomnienia 369,60 zł. W toku egzekucji prowadzonej przez Urząd Skarbowy w wyegzekwowano tytułem ww. należności kwotę 10.978, 69 zł tytułem należności na FUS, kwotę 6.676, 79 zł tytułem należności na FUZ oraz kwotę 6.080, 75 zł tytułem należności na FP i FGŚP.

Decyzją nr (...) z 27.06.2014 Zakład Ubezpieczeń Społecznych określił, że wg stanu na dzień 11 marca 2014 umorzeniu będą podlegały należności J. M. (NIP (...)) z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od grudnia 1999 do września 2001 oraz od stycznia 2001 do grudnia 2007 w łącznej kwocie 102.407, 53 zł, w tym z tytułu składek – 72.154, 65 zł, z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od grudnia 1999 do września 2001 oraz od stycznia 2002 do grudnia 2007 w łącznej kwocie 24.819, 65 zł, w tym z tytułu składek 20.448, 45 zł, na Fundusz Pracy za okres od października 2005 do grudnia 2007 w kwocie 1.942, 80zł. W pkt II wskazano, że warunkiem umorzenia ww. należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu za okres od 1 stycznia 1999 w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji.

Pełnomocnik J. M. 18 sierpnia 2014 zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. o zwrot kwoty 60.019,58 zł pozostającej na koncie ZUS jako świadczenia nienależnego organowi rentowemu. Pismem z 29 sierpnia 2014 organ rentowy odmówił J. M. zwrotu nienależnie opłaconych składek, uzasadniając to niewydaniem decyzji ostatecznej o umorzeniu należności. Wskazał, że wobec braku wydania ostatecznej decyzji w sprawie umorzenia należności z tytułu nieopłaconych składek wniosek o zwrot nadpłaconych składek jest bezprzedmiotowy. Po rozliczeniu konta osobistego J. M., na którym zaksięgowano wyegzekwowaną przez komornika kwotę 60.019, 58 zł (wyzerowano tak co do należności, jak i wpłat) kwota 37.190, 68 zł została przeksięgowana na konto spółki cywilnej (...) (NIP (...)). Pozostała kwota 22.828, 90 zł została natomiast przekazana tytułem należności zabezpieczonych hipotecznie za okres od lutego 1997 do grudnia 1998. Kwota 37.190, 68 zł została zaliczona m.in. na składki, odsetki i koszty upomnienia na podstawie decyzji przenoszącej odpowiedzialność za zobowiązania spółki na wspólników z 24.11.2005r.

Kwota 19.682, 98 zł pokryła należności z tytułu składek na FUS, FUZ oraz FP za okres od lutego 1999 do listopada 1999. Kwota 17.507, 70 zł pokryła należności za okres od grudnia 1999 do września 2005.

Sąd okręgowy nie uwzględnił odwołania jako podstawę wskazując art. 1 ust. 1 Ustawy z 9.11.2012 o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r. poz. 1551), który stanowi, że na wniosek osoby podlegającej w okresie od 1 stycznia 1999 do 28 lutego 2009 obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z 13 października 1998 o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.):

1. która przed dniem 1 września 2012 zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,
2. innej niż wymieniona w pkt 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od 1 stycznia 1999 do 28 lutego 2009 oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne

naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

W ust. 6 art. 1 przywołanej ustawy wskazano, że umorzenie należności, o których mowa w ust. 1 skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Powyższe oznacza, że w przypadku, gdy podmiot występujący o umorzenie należności na podstawie przepisów ustawy abolicyjnej posiada zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne lub Fundusz Pracy za okres od 1 stycznia 1999 do 28 lutego 2009, a jednocześnie nie posiada zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za te same okresy, bądź zadłużenie to nie będzie podlegało umorzeniu, organ rentowy nie może wydać decyzji o umorzeniu należności na ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy na podstawie ustawy abolicyjnej. Nadto, w myśl art. 1 ust. 10 tej ustawy warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od 1 stycznia 1999, do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Te niepodlegające umorzeniu należności podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji (ust. 11 tego artykułu).

Nadto w myśl art. 1 ust. 13 Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję o:

- 1) umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, lub
- 2) odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - w przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12.

Z powyższych przepisów jednoznacznie więc wynika, że umorzeniu na podstawie postanowień ustawy z 9 listopada 2012 r. podlegają wyłącznie nieopłacone przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność składki (i inne należności wymienione w art. 1 ust. 1) na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz wypadkowe z tytułu prowadzenia tej działalności. Umorzeniu nie podlegają natomiast składki za inne osoby, np. pracowników, osoby współpracujące, co wyraźnie wynika z ust. 10 i ust. 11 artykułu 1. W decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, powinny zostać określone nie tylko kwoty należności z tytułu nieopłaconych składek i innych należności wymienionych w ust. 1 i 6, podlegające umorzeniu, ale również warunki umorzenia, o których mowa w przepisach ust. 10-12 art. 1 ustawy. Decyzję o umorzeniu należności wydaje się po spłacie niepodlegających umorzeniu należności, o których mowa w ust. 10, najpóźniej w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8, bądź - w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności - po ich opłaceniu. Zgodnie z art. 83 a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 2013 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 121) prawo lub zobowiązanie stwierdzone ostateczną decyzją ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie.

Sąd okręgowy wskazał, że po wydaniu decyzji ustalającej wysokość zadłużenia J. M. jako współnika (...) spółki cywilnej, płatnik złożył w ZUS O/S. wniosek o zwrot nadpłaconych składek w kwocie 60.019, 58 zł. Na skutek tego wniosku przeprowadzone postępowanie wyjaśniające organu rentowego ujawniło, że J. M. w ZUS O/ S. figurował pod

dwoma nr NIP – (...) (osobisty) oraz nr (...) spółki cywilnej (...). Przy czym, czego płatnik nie kwestionował, na jego koncie osobistym zaksięgowano wyegzekwowaną przez komornika – na skutek licytacji lokalu mieszkalnego kwotę 60019,58 zł. W następstwie ujawnionego niedopuszczalnego zbiegu ubezpieczeń oraz ustalenia, że J. M. powinien rozliczać się pod nr (...) spółki cywilnej, organ rentowy dokonał ponownego rozliczenia kwoty 60019,58 zł. Wobec istnienia na osobistym koncie ubezpieczonego zaległości zabezpieczonych wpisem hipoteki za okres od lutego 1997 do grudnia 1998, kwota 22.828, 90 zł została rozliczona na poczet tych zaległości. Pozostała kwota 37.190, 68 zł została przeksięgowana na konto płatnika – (...) spółki cywilnej, a następnie rozliczona na należności za okres od lutego 1999 do listopada 1999– 19.682, 98 zł oraz za okres od grudnia 1999 do września 2005– 17.507, 70 zł. Powyższe było uzasadnione tym, że należności te na dzień 14 listopada 2008, tj. na dzień przekazania przez komornika wyegzekwowanej kwoty, nie uległy jeszcze przedawnieniu.

Powyżej opisane rozliczenia w ocenie sądu okręgowego zostały dokonane prawidłowo, tak pod względem formalnym, jak i merytorycznym oraz rachunkowym. Organ rentowy w szczególności prawidłowo ustalił, że J. M. powinien rozliczać się jedynie na jednym koncie jako płatnik, a w konsekwencji dokonał przeksięgowania kwot z konta osobistego płatnika na konto spółki cywilnej, w której J. M. jest współnikiem. Wątpliwości sądu okręgowego nie budził również przedstawiony przez organ rentowy sposób rozliczenia zaksięgowanej kwoty 37.190, 68 zł na poczet zaległości na koncie (...) spółki cywilnej. Zastrzeżeń co do przeprowadzonych przez organ rentowy działań pod względem rachunkowym ubezpieczony nie kwestionował. Sąd okręgowy wskazał, że w odwołaniu oraz w postępowaniu sądowym ubezpieczony podnosił, że organ rentowy błędnie przyjął okresy podlegające umorzeniu z pominięciem okresu od stycznia 1999 do kwietnia 2001, mimo wyraźnego brzmienia art. 1 ustawy z 9 listopada 2012 oraz, że błędnie określił kwoty podlegające umorzeniu w wysokości niższej niż wskazana w decyzji RKS- (...); pełnomocnik ubezpieczonego dodatkowo wyjaśnił, że domaga się umorzenia należności za okres od 1 stycznia 1999 do grudnia 2007, a następnie będzie się domagał zwrotu nienależnie pobranych kwot na ubezpieczenia z FUS za okres od stycznia 1999 do maja 2001, na ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy za okres od stycznia 1999 do czerwca 2001.

Sąd okręgowy argumentował, że Ustawa z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, wyraźnie przewiduje dwa postępowania prowadzone przez ZUS, które kończą się wydaniem merytorycznej decyzji, a mianowicie postępowanie w sprawie określenia warunków umorzenia należności oraz postępowanie w sprawie umorzenia należności. Niemniej w sprawie, jak wyjaśnił organ rentowy, na dzień wydania zaskarżonej decyzji brak było należności nieobjętych postępowaniem o umorzenie, a zatem brak było zaległych składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i FP za pracowników oraz osoby współpracujące. Organ rentowy nie mógł zatem wskazać szczegółowo żadnych należności, które winny zostać zapłacone pozwanemu. Nadto, jak wskazał w piśmie z 28 grudnia 2015 na koncie spółki zgłoszeni byli jedynie jej współnicy, co w istocie wyklucza, by zaistniały na tym koncie zaległości niepodlegające umorzeniu. Zdaniem sądu okręgowego, celem umieszczenia punktu II decyzji było wypełnienie formalnych warunków. W konsekwencji sąd okręgowy uznał, że zaistniała sytuacja, w której po uprawomocnieniu się decyzji w przedmiocie określenia warunków umorzenia należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalnością, ujawnione zostały okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które miały wpływ na jej treść. O spełnieniu warunków określonych w art. 83a ust. 1 i 2 ustawy, a tym samym o uprawnieniu organu rentowego do wydania ponownej decyzji o należnościach podlegających abolicji jednoznacznie przekonuje fakt, że dopiero po wydaniu decyzji z 27 czerwca 2014r. okazało się, w toku postępowania wyjaśniającego zainicjowanego wnioskiem J. M. o zwrot wpłaty wyegzekwowanej przez komornika, że był on zgłoszony do ubezpieczeń społecznych na dwóch numerach NIP. Nieuzasadniony zatem okazał się również ten zarzut ubezpieczonego, zgodnie z którym zaskarżona decyzja miałaby obejmować należności z tytułu składek za okres ujęty w ustawie, tj. od 1 stycznia 1999 do 28 lutego 2009. Wnosząc o powyższe ubezpieczony wskazywał, że ustawa uniemożliwia nałożenie decyzji warunkowej obejmującej okresy, które w świetle ustawy podlegają umorzeniu. Sąd okręgowy podkreślił, że zgodnie z treścią art. 1 ust. 1 ustawy z 9.11.2012 r. umorzeniu podlegają „(...) nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 28 lutego 2009 roku (...)”. Z powyższego jednoznacznie wynika, że umorzenie należności może nastąpić tylko wówczas, gdy one istnieją. W ocenie sądu okręgowego, dokonanie przez organ rentowy ponownego rozliczenia konta J. M. (prowadzonego pod nr N. G. spółki s.c.) skutkowało spłatą zaległych składek,

a to wobec zaliczenia wyegzekwowanej przez komornika i wpłaconej ZUS O/S. w 14 listopada 2008r. kwoty na poczet najstarszych, nieprzedawnionych należności (tj. należności za okres od stycznia 1999 do kwietnia 2001 na ubezpieczenie społeczne, należności za okres od stycznia 1999 do maja 2001 na ubezpieczenie zdrowotne oraz na Fundusz Pracy za okres od kwietnia 1999 do listopada 1999). Zdaniem sądu okręgowego, analiza dokumentacji organu rentowego nie wskazywała na istnienie uchybień w zakresie dokonanych przez organ rentowy rozliczeń kont J. M..

Apelację od wyroku złożył odwołujący się zarzucając: 1. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 233 §1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej oceny dowodów, wbrew zasadom logiki, wskazaniom wiedzy i doświadczenia życiowego, polegające na nieuzasadnionym przyjęciu, że odwołanie płatnika J. M. nie zasługiwało na uwzględnienie, decyzja organu ZUS z 14.04.2015 r. określająca okresy i wysokość składek podlegających umorzeniu odpowiada prawu; organ rentowy w sposób prawidłowy dokonał rozliczeń należności od ubezpieczonego i prawidłowo ustalił, że J. M. powinien rozliczać się jedynie na jednym koncie jako płatnik, a w konsekwencji dokonał przeksięgowania kwot z konta osobistego płatnika na konto spółki cywilnej, w której J. M. jest współnikiem; sposób rozliczeń dokonanych przedstawiony przez organ rentowy nie budzi żadnych wątpliwości; analiza dokumentacji organu rentowego nie wskazuje na istnienie uchybień w zakresie dokonanych przez organ rentowy rozliczeń kont J. M.; oraz pominięcie w rozważaniach doświadczenia życiowego oraz zasad logiki prowadzące się do pominięcia okoliczności, że organ rozliczenia nadpłat dokonał już po wywiedzeniu przez ubezpieczonego żądania zwrotu kwot, które objęte były abolicją podczas gdy zgromadzony materiał dowodowy i prawidłowa jego ocena prowadzą do odmiennych wniosków, w myśl których decyzja z 14.04.2015 r. została wydana z naruszeniem ustawy z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność; organ rentowy błędnie przyjął okresy podlegające umorzeniu, bowiem bez uzasadnionej przyczyny i wbrew przepisom, ustawy abolicyjnej; organ rentowy w sposób błędny wskazał wysokość kwot do umorzenia z tytułu ubezpieczenia społecznego - tj. 84.460, 53 zł, z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego - tj. 25.221,65 zł, z tytułu funduszu pracy - tj. 1.942,80 złotych, albowiem z uprzednio wydanej decyzji organu rentowego - znak RKS- (...) - zobowiązania wynikające z tych samym tytułów określono w sposób odmienny; organ rentowy bez podstawy prawnej nałożył w skarżonej decyzji w jej punkcie II (drugim) warunek, którego ustawa abolicyjna w swej treści nie przewiduje, zaś zobowiązania w warunku tym wskazane zgodnie z ustawą abolicyjną winny podlegać umorzeniu w całości; organ rentowy nie określił w punkcie II (drugim) skarżonej decyzji wysokości kwot, które winny zostać wpłacone; ubezpieczony J. M. kwestionował działania organu rentowego pod względem rachunkowym - przede wszystkim w postaci wielokrotnych wniosków o zwrot świadczenia nienależnego ZUS - O/S.;

2. w konsekwencji sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w myśl których sąd ustalił, że:

a) ujawnił się niedopuszczalny zbieg ubezpieczeń;

b) organ rentowy w szczególności prawidłowo ustalił, że J. M. powinien rozliczać się jedynie na jednym koncie jako płatnik, a w konsekwencji dokonał przeksięgowania kwot z konta osobistego płatnika na konto spółki cywilnej, w której J. M. jest współnikiem;

c) organ rentowy w sposób prawidłowy dokonał rozliczeń należności od ubezpieczonego - tak pod względem formalnym, jak i merytorycznym (jak również rachunkowym);

d) organ rentowy prawidłowo przyjął okresy (i kwoty) podlegające umorzeniu;

e) ubezpieczony J. M. nie kwestionował działań organu rentowego pod względem rachunkowym;

w sytuacji gdy:

1) kwoty podlegające umorzeniu składek z tytułu ubezpieczenia społecznego, zdrowotnego i funduszu pracy obejmować winny okres od dnia 01.01.1999 r. (w tej sprawie: do dnia 31.12.2007), na co również wprost wskazuje art. 1 ustawy abolicyjnej, tymczasem Sąd w ślad za organem rentowym błędnie przyjął okresy podlegające umorzeniu

składek z tytułu ubezpieczenia społecznego, zdrowotnego i funduszu pracy, tj. od dnia 01.05.2001 r. do dnia 31.12.2007 r. i na tej między innymi podstawie oddalił odwołanie ubezpieczonego;

2) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze RP są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność, a w sytuacji gdy osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, ze zm.) - dalej: ustawa o ubezpieczeniach społecznych, jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Może ona jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych, tytułów lub zmienić tytuł ubezpieczeń, z zastrzeżeniem ust. 2c i 7, na co wyraźnie wskazuje treść art. 9 ust. 2 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o ubezpieczeniach społecznych, a więc nie zaistniał niedopuszczalny zbieg ubezpieczeń, na który wskazuje Sąd;

3) kwota 60.019,58 zł rozliczona przez organ rentowy na kontach ubezpieczonego winna była zostać zwrócona ubezpieczonemu jako świadczenie nienależne ZUS wobec braku jakichkolwiek zaległości wobec organu rentowego oraz braku postępowań egzekucyjnych;

4) ubezpieczony J. M. wielokrotnie kwestionował działania organu rentowego (tak co do zasady, jak i pod względem rachunkowym) niejednokrotnie oraz systematycznie żądając zwrotu kwoty 60.019,58 zł jako świadczenia nienależnego ZUS;

3. W sytuacji, gdyby Sąd nie podzielił zdania strony w przedmiocie obrazu przepisów postępowania, mającej wpływ na treść wydanego orzeczenia oraz błędów w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, mających wpływ na jego treść – zarzucono obrazę przepisów prawa materialnego, a to:

1) art 1 ustawy abolicyjnej przez jego niewłaściwe zastosowanie (błędną subsumpcję), polegającą na błędnym przyjęciu, że kwoty składek z tytułu ubezpieczenia społecznego, zdrowotnego i funduszu pracy podlegające umorzeniu obejmują okres od dnia 01.05.2001 r. do dnia 31.12.2007 r., w sytuacji, gdy prawidłowe zastosowanie ww. przepisu prowadzi do wniosku, że umorzeniu winny podlegać należności za okres już od dnia 01.01.1999 r. w myśl treści wskazanej wyżej normy prawnej;

2) art. 9 ust. 2 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o ubezpieczeniach społeczny - przez jego błędną wykładnię i tym samym błędne przyjęcie, że doszło do niedopuszczalnego zbiegu ubezpieczeń, w sytuacji gdy prawidłowa jego wykładnia prowadzi do wniosku, że nie doszło do niedopuszczalnego zbiegu, albowiem przepis w swej treści wyraźnie wskazuje, iż ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze RP są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność (tak: art. 6 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy), a w sytuacji gdy osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10 ww. ustawy, jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Może ona jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych, tytułów lub zmienić tytuł ubezpieczeń, z zastrzeżeniem ust. 2c i 7 (tak: art. 9 ust. 2 ww. ustawy).

Skarżący wnioskował o uchylenie wyroku w całości, zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia poprzez uwzględnienie żądania ubezpieczonego bądź uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi właściwemu.

Sąd apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja jest niezasadna.

W ocenie sądu apelacyjnego, sąd okręgowy dokonał w sprawie prawidłowych i bardzo wnikliwych ustaleń, a w ich efekcie przeprowadził prawidłową subsumpcję, nie naruszając prawa materialnego.

Oceniając odwołanie, jak i apelację wnioskującego o umorzenie zaległych należności na podstawie Ustawy z 9.11.2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą

działalność (Dz.U. z 2012r., poz. 1551) należy przede wszystkim zauważyć, że wywód prawny sformułowany na ich poparcie jest wyjątkowo obszerny, jakkolwiek bardzo mało klarowny. Sąd apelacyjny porządkując tę argumentację ostatecznie uznał, że płatnik wychodzi z założenia, że skoro z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej założył dwa konta rozliczeniowe NIP, jedno wcześniejsze osobiste, drugie późniejsze w ramach spółki cywilnej, to przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w art. 9 ust. 2 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5 przyznają prawo od odrębnego rozliczenia każdego z tych kont, ponieważ ma dwa tytuły ubezpieczenia. Jest to więc pogląd prawny, który zasada się na przekonaniu, że skoro zgodnie z przepisem prawa osoba, która spełnia warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami z kilku tytułów jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej, a dobrowolnie, na swój wniosek może być również objęta ubezpieczeniami ze wszystkich tytułów, to nie istnieje niedopuszczalny zbieg ubezpieczeń przyjęty przez organ w sprawie odwołującego się, skoro nie złożył on wniosku o zbieg wszystkich tytułów.

W ocenie sądu apelacyjnego jest to błędny pogląd. W tej kwestii słusznie argumentuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych w odpowiedzi na apelację, że nie doszło do niedopuszczalnego zbiegu ubezpieczeń, właśnie z uwagi na brzmienie art. 9 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w którym mowa o sytuacji, gdy osoba spełnia warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10 ww. ustawy. W okolicznościach sprawy odwołujący się posiadał tylko jeden tytuł obowiązkowego ubezpieczenia, który stanowiło prowadzenie działalności pozarolniczej. Należy przy tym podkreślić, że przepis prawa nie różnicuje formy tej działalności na osobistą, bądź wieloosobową, zważywszy przy tym, że spółka cywilna nie jest podmiotem prawa ponieważ nie ma zdolności do czynności prawnych. W przypadku odwołującego się nie można więc mówić o zgłoszeniu do ubezpieczeń z różnych tytułów. Odwołujący natomiast dopuścił się naruszenia przepisów Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w ten sposób, że dwukrotnie zgłosił się do ubezpieczeń z jednego tytułu tj. prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, na następnie dokonywał rozliczeń na dwóch kontach NIP, osobistym i spółki cywilnej. Przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie dopuszczają takiego zróżnicowania z uwagi na formę prowadzenia działalności pozarolniczej. Organ rentowy zatem słusznie dokonał scalenia konta i tym samym doprowadził do zgodności, stan faktyczny ze stanem prawnym. Działalność pozarolnicza stanowi jeden tytuł do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, a wynikające z niej należności o charakterze publicznoprawnym rozliczane są tylko na jednym koncie NIP. W sytuacji odwołującego, jakkolwiek takim pojęciem posłużył się organ, istotnie nie doszło więc do zbiegu ubezpieczeń w znaczeniu prawnym art. 9 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń, lecz do uzgodnienia stanu prawnego ze stanem rzeczywistym, polegającego na tym, że jeden tytuł obowiązkowego ubezpieczenia rozliczany jest na jednym koncie. W okolicznościach tej sprawy, zatem w ogóle nie należało rozważać, czy zbieg był, czy nie był dopuszczalny, ponieważ w sensie prawnym nie zaistniała instytucja zbiegu tytułów ubezpieczenia.

Należy przy tym podkreślić, że zgodnie z Ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych art. 36 ust. 1. Każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. (...)

13. O wszelkich zmianach w stosunku do danych wykazanych w zgłoszeniach, o których mowa w ust. 10-12, płatnik składek zawiadamia Zakład w terminie 7 dni od zaistnienia zmian, stwierdzenia nieprawidłowości we własnym zakresie lub otrzymania zawiadomienia o stwierdzeniu nieprawidłowości przez Zakład.

14. O zmianach w stosunku do danych wykazanych w zgłoszeniu, o którym mowa w ust. 10, dotyczących tytułu ubezpieczenia oraz rodzajów ubezpieczeń i terminów ich powstania, płatnik składek zawiadamia Zakład poprzez złożenie zgłoszenia wyrejestrowania i ponownego zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych zawierającego prawidłowe dane.

Zgodnie z art. 46 ust. 1. Ustawy: Płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Apelujący ewidentnie nie dopełnił w.w. ustawowych obowiązków.

Należy wreszcie wskazać na treść art. 48 b Ustawy:

1. Zakład może sporządzać z urzędu zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, zgłoszenia wyrejestrowania ubezpieczonego z ubezpieczeń społecznych, imienne raporty miesięczne, zgłoszenia płatnika składek, zgłoszenia wyrejestrowania płatnika składek, deklaracje rozliczeniowe oraz dokumenty korygujące te dokumenty, zwane dalej „dokumentami związanymi z ubezpieczeniami społecznymi określonymi w ustawie”.
2. Zakład może korygować z urzędu błędy stwierdzone w dokumentach związanych z ubezpieczeniami społecznymi określonych w ustawie.
3. Zakład może żądać od płatnika składek ponownego złożenia dokumentów związanych z ubezpieczeniami społecznymi określonych w ustawie, jeżeli dokumenty te nie zostały zidentyfikowane w systemie informatycznym Zakładu.
4. Zakład może z urzędu wprowadzać i korygować dane bezpośrednio na kontach ubezpieczonych lub kontach płatników składek, informując o tym ubezpieczonych i płatników składek.

W ocenie sądu apelacyjnego, zatem prawidłowe było działanie organu rentowego z urzędu w zakresie wyeliminowania błędu skarżącego dotyczącego podwójnego zgłoszenia się do ubezpieczenia z tego samego tytułu tj. prowadzenia działalności pozarolniczej. Ubezpieczony z tego tytułu powinien posiadać jedno konto NIP i na tym koncie rozliczać wszystkie należności składkowe, zarówno z tytułu prowadzenia działalności osobiście, jak i w ramach spółki cywilnej.

Oczywistą konsekwencją przedstawionej oceny prawnej jest więc uznanie, prawidłowości oceny prawnej sądu okręgowego, a tym samym prawidłowości zaskarżonej decyzji. W sprawie słusznie przyjęto, że na dzień wydania zaskarżonej decyzji nie występowała należność z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od stycznia 1999 do kwietnia 2001, na ubezpieczenie zdrowotne od stycznia 1999 do maja 2001 oraz na Fundusz Pracy za okres od stycznia 1999 do września 2005, a tym samym należności te nie mogły zostać ujęte w zaskarżonej decyzji. Część należności została bowiem rozliczona ze środków zgromadzonych na koncie NIP, którego tytułem była osobista działalność pozarolnicza, a o którym organ rentowy nie miał wiedzy po raz pierwszy ustalając warunki umorzenia należności w trybie art. 1 ust. 8 Ustawy z 9.11.2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Słusznie więc uznał sąd okręgowy, że w świetle art. 83a ust.1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych organ rentowy miał podstawę prawną, by na nowo określić warunki umorzenia należności powstałych z tytułu składek nieopłaconych przez J. M..

Należy też podkreślić, że nie ma żadnych racji prawnych cel niniejszego postępowania wytyczony przez odwołującego, który wskazał, że przy umorzeniu zaległości za cały okres dopuszczony Ustawą z 9. 11.2012 r. tj. od 1.01.1999 r., następnie będzie występował o zwrot jakoby nienależnie pobranych kwot za okresy nieobjęte zaskarżoną decyzją (tj. od stycznia 1999 roku do maja 2001 roku oraz od stycznia 1999 roku do czerwca 2001 roku). Jest to pogląd bezprawny ponieważ na koncie NIP płatnika istniały środki, z których pokryto część zaległych należności, do zapłaty których płatnik był zobowiązany na mocy art. 46 ust. 1 Ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Wobec przedstawionej oceny prawnej pozostałe zarzuty apelacji, jako nie mające żadnego znaczenia prawnego dla rozstrzygnięcia sprawy, nie zostały rozważone. W konsekwencji, sąd apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację płatnika oraz zgodnie z zasadą odpowiedzialności z wynik procesu orzekł o kosztach zastępstwa procesowego należnych stronie wygrywającej sprawę.